

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ทัศนคติที่มีต่อห้องสมุดหมวดวิชาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ด้านงานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ ตลอดจนความร่วมมือกับห้องสมุดกลางของโรงเรียน และเพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อห้องสมุดหมวดวิชาของครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา และครูบรรณารักษ์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยได้กำหนดสมมุติฐานของการวิจัยไว้ 2 ประการ คือ

1. ห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากห้องสมุดกลางของโรงเรียนในการดำเนินงานด้านเทคนิคมากกว่างานด้านอื่น ๆ
2. ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์ห้องสมุดกลางของโรงเรียนมีทัศนคติตรงกันในระดับมาก ว่าห้องสมุดหมวดวิชามีประโยชน์ต่อครูและนักเรียน

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 78 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และขนาดใหญ่ ที่มีห้องสมุดหมวดวิชาครบ 5 วิชาสามัญ คือ ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์ ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ และห้องสมุดหมวดวิชาสังคมศึกษา

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 468 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา หมายถึง ครูของหมวดวิชาต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารให้ดูแลรับผิดชอบห้องสมุดหมวดวิชา หมวดวิชาละ 78 คน รวม 390 คน
2. ครูบรรณารักษ์ หมายถึง หัวหน้างานห้องสมุดหรือครูบรรณารักษ์ ที่รับผิดชอบและดำเนินงานห้องสมุดกลางของโรงเรียน จำนวน 78 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมา 2 ชุด สำหรับครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา 1 ชุด สำหรับครูบรรณารักษ์ 1 ชุด โดยแบบสอบถาม สำหรับครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชา ความร่วมมือกับห้องสมุดกลางของโรงเรียน และปัญหาในการดำเนินงาน ตอนที่ 3 ทักษะคิตที่มีต่อห้องสมุดหมวดวิชาและการดำเนินงานแต่ละด้าน แบบสอบถามสำหรับครูบรรณารักษ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลห้องสมุดโรงเรียน และความร่วมมือกับห้องสมุดหมวดวิชา ตอนที่ 3 ทักษะคิตที่มีต่อห้องสมุดหมวดวิชาและการดำเนินงานแต่ละด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 78 โรงเรียน เป็นแบบสอบถามสำหรับครูปฏิบัติงานห้องสมุด 5 หมวดวิชา 390 ชุด และสำหรับครูบรรณารักษ์ 78 ชุด รวมแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 468 ชุด และได้รับแบบสอบถามคืนมาจากครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา 302 ชุด (77.4%) และจากครูบรรณารักษ์ 74 ชุด (94.9%) รวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา 376 ชุด (80.3%)

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยส่วนที่เป็นข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลห้องสมุดหมวดวิชา ข้อมูลห้องสมุดโรงเรียน ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหมวดวิชา กับห้องสมุดกลางของโรงเรียน นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลที่เป็นปัญหาของห้องสมุดหมวดวิชาและทักษะคิตที่มีต่อห้องสมุดหมวดวิชาและการดำเนินงานแต่ละด้าน นำมาวิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ยและหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปแบบของตารางเชิงพรรณนา สำหรับความคิดเห็นอื่น ๆ ที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชา ผู้วิจัยได้รวบรวมแล้วนำเสนอในรูปแบบของความเรียง และแจกแจงความถี่ของแต่ละคำตอบไว้ด้วย

สรุปและอภิปรายผล

สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ มีระยะเวลาปฏิบัติงาน 1 - 2 ปี มาปฏิบัติงานโดยหัวหน้าหมวดวิชามอบหมายให้รับผิดชอบ นอกจากนี้ปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาแล้ว ต้องสอนและทำหน้าที่พิเศษอื่นด้วย ส่วนครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ ปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นระยะเวลา 16 - 20 ปี นอกจากนี้ปฏิบัติงานห้องสมุดกลางของโรงเรียนแล้ว ต้องสอนและทำหน้าที่พิเศษอื่นด้วย เช่นเดียวกับครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบงานห้องสมุดกลางของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและมีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์นั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวรรณ รุติจันทร์ (2539) ที่พบว่า ครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาตรี

การที่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ เนื่องจากเป็นครูปฏิบัติการสอน ในหมวดวิชาต่าง ๆ จึงไม่ได้เรียนวิชาบรรณารักษศาสตร์มาโดยตรง ดังนั้นครูบรรณารักษ์สามารถที่จะให้ความร่วมมือกับครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาได้ เช่น อบรมความรู้การดำเนินงานห้องสมุดให้ หรือให้คำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดได้

ส่วนครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชามีระยะเวลาปฏิบัติงาน 1-2 ปี นั้น สืบเนื่องจากกรมสามัญศึกษามีนโยบายให้ทุกโรงเรียนจัดห้องสมุดเป็นโรงเรียน โรงเรียนต่าง ๆ จึงได้มีการจัดห้องสมุดหมวดวิชาเพิ่มมากขึ้น และเริ่มจัดกันอย่างแพร่หลายในระยะหลัง ซึ่งห้องสมุดหมวดวิชาจะมีความพร้อมด้านการดำเนินงานมากขึ้นและเริ่มดำเนินการอย่างจริงจัง พร้อมทั้งจัดบุคลากรรับผิดชอบ จึงมีครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาปฏิบัติหน้าที่ในช่วงระยะเวลา 1 - 2 ปี มากที่สุด (ตารางที่ 10)

สภาพการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาในด้านงานบริหาร เทคนิค และบริการ

การดำเนินงานด้านบริหาร

ห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่อยู่ในความดูแลของหัวหน้าหมวดวิชา มีลักษณะการดำเนินงานโดยห้องสมุดหมวดวิชารับผิดชอบการดำเนินงานทั้งหมด แต่มีความร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดหมวดวิชา กับห้องสมุดกลางของโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชาทุกแห่งมีครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา แต่ส่วนใหญ่มีครูปฏิบัติงานเพียง 1 คน และห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่ไม่มีนโยบายให้ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาได้เพิ่มพูนความรู้ ส่วนห้องสมุดหมวดวิชาที่มีนโยบายให้ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาไปเพิ่มพูนความรู้จะอนุญาตให้ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาเข้าร่วมประชุม อบรมและดูงานห้องสมุดรวมทั้งเชิญผู้เชี่ยวชาญมาบรรยาย สถานที่ตั้งของห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่เป็นมุมหนึ่งในห้องห้กครูหมวดวิชา โดยมีจำนวนพื้นที่น้อยกว่า 1 ห้องเรียน งบประมาณของห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่ได้รับเป็นประจำทุกปี โดยรวมกับงบประมาณของหมวดวิชา และเป็นเงินจากเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2539 ห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณน้อยกว่า 5,000 บาท

ผลจากการวิจัยที่พบว่า ห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่มีลักษณะการดำเนินงานโดยห้องสมุดหมวดวิชารับผิดชอบการดำเนินงานทั้งหมดแต่มีความร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดหมวดวิชา กับห้องสมุดกลางของโรงเรียนนั้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริวรรณ ชูถิจันทร์ (2539) ที่พบว่า ห้องสมุดหมวดวิชามีการดำเนินงานอย่างเป็นอิสระไม่ขึ้นอยู่กับห้องสมุดกลาง ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ห้องสมุดหมวดวิชาขึ้นตรงต่อหัวหน้าหมวดวิชา และห้องสมุดหมวดวิชาได้รับงบประมาณส่วนใหญ่จากหมวดวิชา โดยไม่รวมกับห้องสมุดกลางของโรงเรียน จึงส่งผลให้การดำเนินงานด้านบริหารมีลักษณะต่างก็ดำเนินงานไปคามสาขางานโดยเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกันและมีการดำเนินงานทั้งหมดเอง แต่เนื่องจากหมวดวิชาและห้องสมุดกลางของโรงเรียนต่างก็ขึ้นตรงต่อผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จึงทำให้มีความร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดหมวดวิชา กับห้องสมุดกลางของโรงเรียนเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

ส่วนสถานที่ตั้งของห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่เป็นมุมหนึ่งในห้องห้กครูหมวดวิชา นั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของนิกาภรณ์ หาญศิริฤก (2534) ที่พบว่า การขยายพื้นที่บริการของห้องสมุดเริ่มมีการจัดมุมหนึ่งของห้องห้กครูเป็นห้องสมุดหมวดวิชา ซึ่งเป็นผลจากการที่โรงเรียน

มีไม่เพียงพอ ในขณะที่มหาวิทยาลัยที่สหราชอาณาจักรที่สามารที่จะให้บริการได้ จึงจัดมุมหนึ่งของห้องพักรูเป็นห้องสมุดขึ้น

สำหรับครุภัณฑ์ที่มีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยนั้น พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัย มี ตู้หนังสือแบบปิด พัดลม โต๊ะ เก้าอี้หรือโต๊ะเตี้ยสำหรับนั่งอ่าน โต๊ะ เก้าอี้ทำงานของครูปฏิบัติงานห้องสมุดมหาวิทยาลัย และชั้นหนังสือแบบชั้นเตี้ยมากกว่าร้อยละ 50

สหราชอาณาจักรที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีคือ หนังสือ ซึ่งจำนวนสูงสุดของห้องสมุดมหาวิทยาลัยคณิศรามีหนังสือคู่มือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยภาษาไทยมีหนังสืออ่านนอกเวลา ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ ภาษาค่างประเทศ และสังคมศึกษา คือ หนังสือแบบเรียน สำหรับวารสารและนิตยสารนั้นพบว่าจำนวนสูงสุดของทุกห้องสมุดมหาวิทยาลัยวารสารวิชาการ ยกเว้นจำนวนสูงสุดของห้องสมุดมหาวิทยาลัยภาษาไทยที่มีวารสารบันเทิง ในขณะที่ถือการเรียนการสอนที่จำนวนสูงสุดของห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และสังคมศึกษา มีคือ รายงานของนักเรียน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยคณิศรามีแบบเรียนสำเร็จรูป และห้องสมุดมหาวิทยาลัยภาษาค่างประเทศมีเกมในจำนวนสูงสุดเช่นเดียวกัน

ในเรื่องของสหราชอาณาจักรที่ทุกห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีหนังสือไว้บริการ ซึ่งจำนวนสูงสุดของห้องสมุดมหาวิทยาลัยคณิศรามีหนังสือคู่มือ เนื่องจากในการเรียนการสอนคณิศรานั้นต้องทบทวนบทเรียนโดยการทำแบบฝึกหัดประกอบด้วย ผู้เรียนจึงจะสามารถเข้าใจเนื้อหาวิชาได้ดี ดังนั้นห้องสมุดมหาวิทยาลัยคณิศรจึงจัดให้มีหนังสือคู่มืออย่างเพียงพอ เพื่อเป็นการเสริมทักษะทางด้านคณิศรให้แก่นักเรียน ส่วนจำนวนสูงสุดของห้องสมุดมหาวิทยาลัยภาษาไทย ที่มีหนังสืออ่านนอกเวลานั้น สืบเนื่องจากหลักสูตรวิชาภาษาไทยนั้นได้กำหนดให้นักเรียนอ่านหนังสืออ่านนอกเวลาในแต่ละระดับชั้น ทางห้องสมุดมหาวิทยาลัยจึงต้องเตรียมหนังสืออ่านนอกเวลาให้เพียงพอต่อการใช้นักเรียน

ด้านโสตทัศนวัสดุที่พบว่ามีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ คือ วัสดุทัศน โดยเฉพาะในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ และคณิศร นอกจากนี้มีรูปภาพ แผ่นภาพ ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยภาษาไทยและภาษาค่างประเทศ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยสังคมศึกษา จำนวนสูงสุดที่มีคือแผนที่ ส่วนจำนวนโสตทัศนอุปกรณ์ จำนวนสูงสุดที่ทุกห้องสมุดมหาวิทยาลัยคือ เครื่องรับโทรทัศน์

จากการที่จำนวนสูงสุดของห้องสมุดแต่ละมหาวิทยาลัยประเภทโสตทัศนวัสดุแตกต่างกัน เนื่องจากเนื้อหาของรายวิชาต่างๆ ของแต่ละมหาวิทยาลัยไม่เหมือนกัน จึงผลการวิจัยที่พบ

ว่าห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มีจำนวนวิดิทัศน์สูงสุด เนื่องจากหลักสูตรเน้น การทดลอง สูตรการคำนวณและทฤษฎีต่าง ๆ จึงสามารถใช้วิดิทัศน์เป็นสื่อการสอนของครูได้ ส่วนห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทยและภาษาต่างประเทศจะมีรูปภาพ แผ่นภาพมาก เพื่อนำมา ประกอบการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เห็นจากภาพถ่ายหรือรูปภาพที่จำลองมาจากของจริง สามารถทำให้เกิดภาพพจน์ และเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น ส่วนห้องสมุดหมวดวิชาสังคมศึกษามีโสตทัศนวัสดุจำนวนมากที่สุดคือแผ่นที่นั้น เนื่องจากในการเรียนวิชานี้จะต้องมีแผนที่ ประกอบในการเรียนรู้เกี่ยวกับสถานที่ตั้งของประเทศ ทวีปต่าง ๆ หรือลักษณะภูมิประเทศ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนในปัจจุบันไม่ได้อ่านหรือเรียนจากหนังสือเพียงอย่างเดียว ยังมีสื่ออื่น ๆ ที่นอกเหนือจากสื่อสิ่งพิมพ์ ที่สามารถก่อให้เกิดความสนใจ และแทรกการเรียนรู้อย่างสนุกสนานได้

การดำเนินงานด้านเทคนิค

ห้องสมุดหมวดวิชา ดำเนินงานเทคนิคทั้ง 4 ด้าน คือ การจัดหา การเตรียมหนังสือออก ให้บริการ การจัดหมู่และทำบัตรรายการ และการบำรุงรักษา งานส่วนใหญ่ที่จัดทำคือ การดำเนินงานจัดซื้อ การลงทะเบียนหนังสือ การเลือกทรัพยากรสารสนเทศ การประทับตรา สำรองความต้องการของผู้ใช้ การจัดหมู่หนังสือ การสำรองทรัพยากรสารสนเทศ การซ่อมหนังสือ และการคิดของ บัตรและบัตรกำหนดส่ง งานเทคนิคที่ห้องสมุดหมวดวิชาทำส่วนน้อย ได้แก่ การเขียนสันหนังสือ การจำหน่ายทรัพยากรสารสนเทศออกและการทำบัตรรายการ

ห้องสมุดหมวดวิชาจำนวนมากมีครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา เป็นผู้ดำเนินงาน เทคนิคทุกรายการ โดยมีงานงานเทคนิค 3 รายการ ที่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาทำส่วนใหญ่ คือ การลงทะเบียนหนังสือ การจัดหมู่หนังสือ และการประทับตราหนังสือ นอกจากนี้ห้องสมุด หมวดวิชาจำนวนรองลงมา ที่ครูบรรณารักษ์ทำงานเทคนิคร่วมกับครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา มี 4 รายการ ได้แก่ งานสำรองความต้องการของผู้ใช้บริการ การเลือกทรัพยากรสารสนเทศ การ ดำเนินการจัดซื้อ และการลงทะเบียนหนังสือ ในขณะที่ห้องสมุดจำนวนรองลงมาเช่นเดียวกัน ให้ ครูบรรณารักษ์เป็นผู้ทำงานเทคนิค คือ การประทับตราหนังสือ การเขียนสันหนังสือ การคิดของ บัตรและบัตรกำหนดส่ง การจัดหมู่หนังสือ การทำบัตรรายการ การสำรองทรัพยากรสารสนเทศ การจำหน่ายทรัพยากรสารสนเทศออก และการซ่อมหนังสือ

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ห้องสมุดหมวดวิชามีการดำเนินงานเทคนิคเองเป็นส่วนใหญ่ โดยครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา ซึ่งขัดแย้งกับแนวดำเนินงานของกรมสามัญศึกษาที่กำหนดให้ห้องสมุดกลางของโรงเรียนทำงานเทคนิคให้แก่ห้องสมุดหมวดวิชา จากการที่ห้องสมุดหมวดวิชาดำเนินงานเทคนิคเองเป็นส่วนใหญ่นี้อาจเนื่องจากความสะดวกในการดำเนินงาน แต่มีห้องสมุดหมวดวิชาจำนวนรองลงมาที่ดำเนินงานเทคนิคโดยครูบรรณารักษ์ ได้แก่ การประทับตราหนังสือ การเขียนสันหนังสือ การติดของบัตรและบัตรกำหนดส่ง การจัดหมู่หนังสือ และการทำบัตรรายการ เป็นต้น ซึ่งงานเทคนิคที่จัดทำโดยครูบรรณารักษ์นี้มักเป็นหนังสือที่จัดซื้อจากเงินงบประมาณของห้องสมุดกลาง แล้วจัดสรรให้แก่ห้องสมุดหมวดวิชา งานเทคนิคจึงเริ่มจากการลงทะเบียนรวมที่ห้องสมุดกลางก่อน แล้วห้องสมุดหมวดวิชาจึงนำไปลงทะเบียนของหมวดวิชาอีกครั้งหนึ่ง

การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ได้มาด้วยวิธีการจัดซื้อเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้มีการขอรับบริจาคจากครู ผู้ปกครอง และนักเรียน การแลกเปลี่ยนกับห้องสมุดและหน่วยงานอื่น ๆ และยังมีวิธีการจัดหาโดยวิธีอื่น ๆ ได้แก่ รับบริจาคจากสำนักพิมพ์ ห้องสมุดกลางของโรงเรียน และจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน

การลงทะเบียนทรัพยากรสารสนเทศ ส่วนใหญ่ห้องสมุดหมวดวิชาแยกลงทะเบียนทรัพยากรสารสนเทศทุกรายการเอง รองลงมาคือห้องสมุดหมวดวิชาลงทะเบียนทรัพยากรสารสนเทศบางรายการแยกต่างหากโดยไม่รวมกับห้องสมุดกลางของโรงเรียน ในขณะที่การลงทะเบียนทุกรายการรวมกับห้องสมุดของโรงเรียนมีจำนวนน้อย

ห้องสมุดหมวดวิชา นำทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ลงทะเบียนรวมกับห้องสมุดกลางของโรงเรียนน้อย เนื่องจากความไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน เพราะต้องนำหนังสือมาลงทะเบียนที่ห้องสมุดกลางและขนกลับไปที่อีกซึ่งทำให้เสียเวลา ดังนั้นส่วนใหญ่ห้องสมุดหมวดวิชาจึงสะดวกในการแยกลงทะเบียนทรัพยากรสารสนเทศทุกรายการเอง อาจมีเพียงทรัพยากรสารสนเทศที่จัดซื้อเท่านั้นที่ห้องสมุดหมวดวิชาบางแห่ง ลงทะเบียนรวมกับห้องสมุดกลางของโรงเรียนก่อน แล้วจึงนำไปลงทะเบียนของห้องสมุดหมวดวิชาอีกครั้งหนึ่ง

ระบบการจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ ส่วนใหญ่ห้องสมุดหมวดวิชามีการจัดหมวดหมู่ที่กำหนดขึ้นใช้เอง รองลงมาเป็นการจัดหมวดหมู่ตามระบบสากล เช่นระบบทศนิยมของคิวอี้ นอกจากนี้ยังมีการจัดหมวดหมู่แบบอื่น ๆ คือ มีทั้งที่กำหนดขึ้นใช้เองและระบบทศนิยมของคิวอี้

สำหรับการจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศส่วนใหญ่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา มักจะจัดหมวดหมู่โดยกำหนดชั้นใช้เอง อาจเนื่องจากเพื่อความสะดวกและง่ายต่อการปฏิบัติงาน โดยอาจจัดแยกตามระดับชั้น ความเนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ เหตุผลอีกประการหนึ่ง ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ จึงมีการจัดหมวดหมู่ตามระบบสากลน้อยกว่า และบางห้องสมุดหมวดวิชาิระบบการจัดหมู่ทั้งที่กำหนดชั้นใช้เองและระบบทศนิยมของคิ้วอนั้น อาจเป็นไปได้ว่าทรัพยากรสารสนเทศที่ได้จัดหามาโดยผ่านห้องสมุดกลางของโรงเรียน ครูบรรณารักษ์จะจัดหมวดหมู่และทำบัตรรายการให้

การจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ ส่วนใหญ่จัดเก็บโดยมีทั้งชั้นเปิดและชั้นปิด รองลงมาจัดเก็บโดยแบบชั้นปิด ในขณะที่การจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ โดยชั้นเปิดมีน้อย สาเหตุอาจเนื่องจากเดิมทีเคียวกที่ยังไม่มีการจัดห้องสมุดหมวดวิชาอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน หมวดวิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่ จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ไว้ในตู้หนังสือแบบปิด เพื่อป้องกันหนังสือหาย เพราะครูในหมวดวิชาต้องทำการสอนหรือทำหน้าที่อื่น ๆ เมื่อมีการจัดห้องสมุดหมวดวิชาขึ้นตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา ก็มีการจัดซื้อจัดหาครุภัณฑ์เพิ่มขึ้น ดังนั้นครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศจึงมีทั้งแบบชั้นปิดและชั้นเปิด เพราะครูที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลห้องสมุดหมวดวิชาก็มีหน้าที่สอนเช่นเดียวกัน จึงจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศที่สำคัญ ๆ ได้แก่ สื่อการสอน เกม หนังสือสารานุกรม วิทยุทัศน์ เป็นต้น ไว้ในตู้หนังสือแบบปิดเพื่อป้องกันการสูญหาย และผู้ใช้บริการมาแจ้งความจำนงเมื่อต้องการใช้ได้

การดำเนินงานด้านบริการ

เวลาเปิดทำการของห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่เปิดบริการตลอดวัน รองลงมาเปิดบริการช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน ทักกลางวัน และเย็นหลังเลิกเรียน และห้องสมุดหมวดวิชาจำนวนน้อยที่เปิดบริการเฉพาะช่วงเช้าก่อนเข้าเรียนและเย็นหลังเลิกเรียน นอกจากนี้เปิดบริการเวลาอื่น ๆ ได้แก่ เปิดบริการตลอดเวลาที่ห้องไม่ได้ใช้สอน จึงมักเป็นห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ เพราะใช้ส่วนหนึ่งของห้องปฏิบัติการทางภาษาเป็นห้องสมุดหมวดวิชาด้วย ผู้ใช้บริการจึงมาใช้ได้เฉพาะช่วงที่ห้องว่างจากการเรียนการสอนเท่านั้น

บริการที่ทุกห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่จัด คือ บริการให้อ่าน รองลงมาเป็นบริการยืม - คืนหนังสือ โดยส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศและห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย และห้องสมุดหมวดวิชาจำนวนสูงสุดที่มีบริการคอบคำถามและช่วยการค้นคว้าคือ

ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย ในขณะที่ห้องสมุดหมวดวิชาจำนวนน้อยที่สุดที่มีบริการหนังสือของ เป็นห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การสอนที่ห้องสมุดหมวดวิชาจัด ส่วนใหญ่ในจำนวนที่ใกล้เคียงกันคือ จัดแสดงหนังสือใหม่ และจัดนิทรรศการ รองลงมาเป็นการจัดทำรายชื่อหนังสือในรายวิชาหรือจุดประสงค์ตามหลักสูตร นอกจากนี้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การสอนอื่น ๆ ได้แก่ โครงการห้องสมุดเคลื่อนที่โดยการจัดคละกร้าหนังสือ จัดแข่งขันเกมคณิตศาสตร์ เป็นต้น

ผลจากการวิจัยพบว่าห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่จัดบริการให้อ่าน และบริการยืม - คืนหนังสือ ที่เป็นเช่นนี้เพราะห้องสมุดหมวดวิชามีบุคลากรน้อย ส่วนใหญ่มีครูปฏิบัติงานห้องสมุดเพียง 1 คน (ตารางที่ 15) จึงไม่สามารถให้บริการอื่น ๆ ได้เต็มที่นัก เช่นเดียวกับกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การสอนที่จัดได้เป็นประจำคือ การจัดแสดงหนังสือใหม่ และการจัดนิทรรศการ ซึ่งลักษณะงานทั้ง 2 อย่างนี้ไม่เป็นภาระแก่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชามากนัก

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหมวดวิชากับห้องสมุดกลางของโรงเรียน

การศึกษาเรื่องความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหมวดวิชากับห้องสมุดกลางของโรงเรียนนี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ความร่วมมือด้านงานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ โดยการสอบถามบุคลากร 2 กลุ่ม ได้แก่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์

ความร่วมมือด้านงานบริหาร

ในเรื่องความร่วมมือด้านงานบริหารตามความเห็นของครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา พบว่า ห้องสมุดหมวดวิชาได้รับความร่วมมือด้านงานบริหารจากห้องสมุดกลางของโรงเรียนในเรื่องการบริจาครายการสารนิเทศและวัสดุฯ ให้ห้องสมุดหมวดวิชา รองลงมาเป็นการได้รับความช่วยเหลือในการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชา ในขณะที่ครูบรรณารักษ์มีความเห็นว่างานที่ได้ให้ความร่วมมือกับห้องสมุดหมวดวิชามากที่สุด คือเรื่อง การให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชา รองลงมาเป็นการบริจาครายการสารนิเทศฯ ให้แก่ห้องสมุดหมวดวิชา แสดงให้เห็นว่าครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์มีความเห็นจำนวนสูงที่สุดในประเด็นที่ต่างกัน

ความร่วมมือด้านงานเทคนิค

ผลการวิจัยครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชามีความเห็นว่า งานที่ห้องสมุดหมวดวิชาได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานด้านเทคนิคมากที่สุดจากห้องสมุดกลางของโรงเรียน คือ การให้รายชื่อแหล่งจำหน่ายเพื่อการจัดซื้อทรัพยากรสารนิเทศและครุภัณฑ์ รองลงมาเป็นการแนะนำวิธีการลงทะเบียนทรัพยากรสารนิเทศที่ถูกต้องและเหมาะสม ในขณะที่ครูบรรณารักษ์มีความเห็นว่างานที่ได้ให้ความร่วมมือกับห้องสมุดหมวดวิชามากที่สุด คือให้คำแนะนำการลงทะเบียนทรัพยากรสารนิเทศที่ถูกต้องและเหมาะสม รองลงมาเป็นการให้รายชื่อแหล่งจำหน่ายเพื่อการจัดซื้อทรัพยากรสารนิเทศและครุภัณฑ์ จะเห็นได้ว่าความร่วมมือจำนวนสูงสุดนั้น ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์มีความเห็นในประเด็นที่ต่างกัน

ความร่วมมือด้านงานบริการ

จากผลการวิจัย ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์ มีความเห็นว่า งานที่ห้องสมุดหมวดวิชาได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานด้านงานบริการจากห้องสมุดกลางของโรงเรียนมากที่สุด คือ การประสานงานกับครูและนักเรียนในการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน รองลงมาครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา เห็นว่า ได้รับความร่วมมือเรื่องความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมในโอกาสต่าง ๆ ในขณะที่ครูบรรณารักษ์ มีความเห็นว่าได้ให้ความร่วมมือในเรื่องการให้อิมทรัพยากรสารนิเทศเพื่อบริการในห้องสมุดหมวดวิชา ซึ่งจากจำนวนความร่วมมือสูงสุด ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์มีความเห็นในประเด็นตรงกัน

จากการศึกษาความคิดเห็นของครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา และครูบรรณารักษ์ ในภาพรวมของความร่วมมือในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ระหว่างห้องสมุดหมวดวิชากับห้องสมุดกลางของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานเทคนิคมากกว่างานด้านอื่น ๆ เช่นเดียวกัน

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหมวดวิชากับห้องสมุดกลางของโรงเรียนมีส่วนสำคัญมากต่อการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชา เนื่องจากห้องสมุดหมวดวิชาขาดความพร้อมในหลายสิ่ง ได้แก่ ด้านบุคลากร สถานที่ ทรัพยากรสารนิเทศ ครุภัณฑ์ และงบประมาณ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ (ตารางที่ 10) และครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา ต้องทำหน้าที่สอนและทำหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ด้วย (ตารางที่ 13) จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากขาด

ความรู้ในการจัดและดำเนินงานห้องสมุด และไม่มีเวลาเพียงพอในการปฏิบัติงาน เพราะต้องทำหน้าที่หลายอย่างในขณะเดียวกัน ดังนั้นครูบรรณารักษ์ห้องสมุดกลางของโรงเรียนสามารถให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือแก่ห้องสมุดหมวดวิชาที่ยังไม่มีความพร้อม ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ได้ คือ งานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ โดยเฉพาะงานด้านเทคนิคซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชา เพราะเป็นการจัดหา จัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศไว้บริการ การจัดหมู่และทำบัตรรายการ ซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ครูบรรณารักษ์และครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาจึงสามารถร่วมมือกันในการจัดทำหรือให้คำแนะนำแก่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาได้ นอกจากนี้ ห้องสมุดกลางของโรงเรียนอาจให้ความช่วยเหลือแก่ห้องสมุดหมวดวิชาได้โดยการจัดสรรงบประมาณบางส่วนให้ บริจาคครุภัณฑ์ หรือบริจาคทรัพยากรสารสนเทศให้แก่ห้องสมุดหมวดวิชา

อย่างไรก็ดี ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1 ที่กำหนดไว้ว่า ห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากห้องสมุดกลางของโรงเรียน ในการดำเนินงานด้านเทคนิคมากกว่างานด้านอื่น ๆ

ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชา

จากผลการวิจัย แบ่งการนำเสนอออกเป็นปัญหาด้านต่าง ๆ ตามลำดับคือ ด้านงานบริหาร งานเทคนิค งานบริการ และด้านความร่วมมือ

ปัญหาด้านงานบริหาร

ห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่ประสบปัญหาการดำเนินงานด้านงานบริหารในระดับมาก 8 เรื่อง ปัญหาระดับปานกลาง 4 เรื่อง และปัญหาเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาบ่อย ๆ ที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย สำหรับปัญหาในระดับมากที่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นปัญหาเรื่องตามลำดับปัญหา 4 ลำดับคือ ปัญหาเรื่องครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาไม่มีเวลาสำหรับดำเนินงานอย่างเต็มที่ ปัญหาเรื่องขาดเครื่องมือสำหรับซ่อมหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ ปัญหาเรื่องขาดหนังสือคู่มือดำเนินงานห้องสมุดสำหรับครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและปัญหาการปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาไม่ได้รับการอบรมให้ดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชา ส่วนปัญหาในระดับปานกลาง เรื่องตามลำดับปัญหา 2 ลำดับคือ

ปัญหาครุภัณฑ์ส่วนใหญ่ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยไม่เหมาะสมและไม่ได้มาตรฐาน และปัญหาครุปฏิบัติงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีจำนวนไม่เพียงพอกับงานห้องสมุดมหาวิทยาลัย

เมื่อพิจารณาแต่ละห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยสังคมศึกษาประสบปัญหาห้องสมุดมหาวิทยาลัยคับแคบและไม่เป็นสัดส่วนในระดับมาก ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงครุปฏิบัติงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยบ่อย ๆ ในระดับปานกลาง

ผลจากการวิจัยพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบปัญหามากในเรื่องครุปฏิบัติงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยไม่มีเวลาสำหรับดำเนินงานอย่างเต็มที่ อาจเนื่องมาจากครุปฏิบัติงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีการะงานมาก คือ ต้องสอนและทำหน้าที่พิเศษอื่นด้วย (ตารางที่ 12) จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินงานบริหารได้อย่างเต็มที่ ส่วนปัญหาขาดเครื่องมือสำหรับซ่อมหนังสือและวัสดุอุปกรณ์นั้น อาจเป็นเพราะว่า มหาวิทยาลัยไม่ได้จัดสรรงบประมาณสำหรับซื้อวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าว เพราะส่วนใหญ่จะเน้นการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ มากกว่า จึงทำให้ไม่มีอุปกรณ์ในการซ่อมหนังสือ ปัญหาในระดับมากอีกปัญหาหนึ่งคือ ครุปฏิบัติงานห้องสมุดมหาวิทยาลัย เห็นว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยคับแคบและไม่เป็นสัดส่วน ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกตามห้องสมุดแต่ละมหาวิทยาลัยแล้ว พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และหมวดสังคมศึกษา ประสบปัญหานี้ในระดับมาก ซึ่งมีปัญหาสืบเนื่องมาจากจำนวนพื้นที่ห้องสมุด (ตารางที่ 18) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสังคมศึกษามีจำนวนพื้นที่สูงสูดน้อยกว่า 1 ห้องเรียน และห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ มีสถานที่ตั้งในจำนวนสูงสูดคือ เป็นมุมหนึ่งในห้องพักครูมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 17)

ปัญหาด้านงานเทคนิค

จากผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ประสบปัญหาการดำเนินงานด้านงานเทคนิคในระดับมาก 5 เรื่อง ปัญหาในระดับปานกลาง 3 เรื่อง และปัญหาเรื่องไม่ทราบแหล่งที่จะจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศเป็นปัญหาระดับน้อย สำหรับปัญหาในระดับมากที่ครุปฏิบัติงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นปัญหา เรื่องตามลำดับปัญหา 3 ลำดับ คือ ปัญหาลักษณะงานเทคนิคของห้องสมุดมหาวิทยาลัยต้องใช้เวลาและต้องทำอย่างต่อเนื่องทำให้เสียเวลา ปัญหาเรื่องไม่มีคู่มือที่ใช้ในการจัดหมู่และทำบัตรรายการ และปัญหาไม่มีความรู้และความเข้าใจในการลงรายการทำบัตรรายการหนังสือ ส่วนปัญหาระดับปานกลางเรื่องตามลำดับ 2 ปัญหาคือ ปัญหาขั้นตอนการขออนุมัติจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศมีความยุ่งยากและล่าช้า และปัญหาเรื่องไม่เข้าใจวิธีการเตรียมหนังสือก่อนออกให้บริการ

เมื่อพิจารณาแต่ละห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยคณิตศาสตร์ ประสบปัญหาไม่ทราบแหล่งที่จะจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศในระดับปานกลาง ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยคณิตศาสตร์ เช่นเดียวกันที่ประสบปัญหาค้นคอนการขออนุมัติจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศมีความยุ่งยากและล่าช้าในระดับมาก และห้องสมุดมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศประสบปัญหาไม่เข้าใจวิธีการเตรียมหนังสือก่อนออกให้บริการในระดับมาก

ปัญหาค่างานเทคนิคที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบมากในเรื่องลักษณะงานเทคนิคห้องสมุดมหาวิทยาลัยต้องใช้เวลาและต้องทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งครูไม่มีเวลาที่ทำงานเทคนิคได้เป็นเวลานาน เป็นผลสืบเนื่องมาจากครูปฏิบัติงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยต้องสอนและทำหน้าที่พิเศษอื่นด้วยเช่นกัน (ตารางที่ 12) ส่วนปัญหาไม่มีคู่มือที่ใช้ในการจัดหมู่และทำบัตรรายการนั้นประสบปัญหาในระดับมาก แต่สามารถแก้ไขได้ด้วยการจัดซื้อเข้ามาไว้ใช้ในห้องสมุดมหาวิทยาลัย หรืออาจขอยืมจากห้องสมุดกลางหรือทำสำเนามาได้ ในขณะที่ปัญหาไม่มีความรู้และความเข้าใจในการลงรายการทำบัตรรายการหนังสือนั้น เหตุผลหนึ่งอาจมาจากการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีนโยบายให้ครูปฏิบัติงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยได้เพิ่มพูนความรู้ (ตารางที่ 16) และครูปฏิบัติงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยไม่มีเวลาเข้ารับการอบรมความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ เมื่อพิจารณาห้องสมุดแต่ละมหาวิทยาลัยพบว่า ปัญหาในระดับมากของห้องสมุดมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศคือ ครูปฏิบัติงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยไม่เข้าใจวิธีการเตรียมหนังสือก่อนออกให้บริการ เนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจและไม่ได้รับการอบรมดังกล่าว

ปัญหาค่างานบริการ

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ ประสบปัญหาการดำเนินงานด้านบริการในระดับมากเพียงเรื่องเดียว คือปัญหาไม่มีเวลาจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน และปัญหาระดับปานกลาง 4 เรื่อง เรียงตามลำดับปัญหา 2 ลำดับ คือ ปัญหาเรื่องครูและนักเรียนให้ความสนใจในบริการที่จัดน้อย และปัญหาสถานที่ตั้งของห้องสมุดมหาวิทยาลัยไม่เอื้อต่อการจัดบริการ

เมื่อพิจารณาแต่ละห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศ ประสบปัญหาช่วงเวลาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเปิดบริการมีจำกัดและไม่เหมาะสม ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสังกัดศึกษาประสบปัญหาังไม่มีระเบียบการยืมและการใช้ห้องสมุดที่แน่ชัดในระดับมาก ส่วนปัญหาสถานที่ตั้งของห้องสมุดมหาวิทยาลัยไม่เอื้อต่อการจัดบริการนั้น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศ

และหมวดวิชาสังคมศึกษาประสบปัญหามันในระดับมาก และห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศประสบปัญหาในระดับมากในเรื่องครูและนักเรียนให้ความสนใจในบริการที่จัดน้อย

ปัญหาด้านการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาด้านงานบริการนั้น ห้องสมุดทุกหมวดวิชาประสบปัญหาในระดับมากเพียงปัญหาเดียวคือ ไม่มีเวลาจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน ซึ่งครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาควรใช้วิธีเลือกจัดเฉพาะบางกิจกรรมที่สำคัญ และเกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอนรายวิชานั้น ๆ หรืออาจจัดร่วมกันระหว่างห้องสมุดหมวดวิชาด้วยกัน หรือจัด ร่วมกับห้องสมุดกลางของโรงเรียนได้

เมื่อพิจารณาห้องสมุดแต่ละหมวดวิชาปรากฏว่า หมวดวิชาภาษาต่างประเทศประสบปัญหาด้านงานบริการอื่น ๆ คือ ครูและนักเรียนให้ความสนใจในบริการที่จัดน้อย อาจเนื่องมาจาก ครูและนักเรียนเห็นว่าภาษาต่างประเทศเข้าใจยาก และอาจจะมีความรู้ในด้านภาษาต่างประเทศน้อย จึงไม่สนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติม ส่วนปัญหาที่ประสบอีกประเด็นหนึ่ง คือ ช่วงเวลาที่ห้องสมุดเปิดบริการมีจำกัดและไม่เหมาะสม อาจสืบเนื่องมาจากห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศมักใช้เป็นห้องเรียนด้วย (ตารางที่ 36) โดยอาจเป็นมุมหนึ่งของห้องปฏิบัติการภาษา ผู้ใช้บริการจึงไม่สามารถเข้าไปใช้ได้ในช่วงที่มีการเรียนการสอน

ปัญหาด้านความร่วมมือ

จากผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านความร่วมมือในระดับมาก คือ ปัญหาครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาไม่มีการงานสอนและหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ทำให้ขาดการประสานงานอย่างจริงจัง และปัญหาครูบรรณารักษ์มีการงานมากทำให้ไม่มีเวลาที่จะประสานงาน และให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาได้อย่างเต็มที่ ส่วนปัญหาในระดับปานกลางคือ ปัญหาด้านผู้บริหารไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาและไม่มีการติดตามผลการปฏิบัติงาน และปัญหาห้องสมุดหมวดวิชาและห้องสมุดกลางของโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกันทำให้ไม่สะดวกในการประสานงาน

เมื่อพิจารณาแต่ละห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ประสบปัญหาครูบรรณารักษ์มีการงานมากทำให้ไม่มีเวลาที่จะประสานงาน และให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาได้อย่างเต็มที่ในระดับปานกลาง ขณะที่ห้องสมุดหมวดวิชาอื่น ๆ ประสบปัญหามันในระดับมาก

ปัญหาที่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาประสบในด้านความร่วมมือ ในระดับมาก เรื่องครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชามีการงานสอนและหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ทำให้ขาดการประสานงานอย่างจริงจังนี้ นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมากที่ทุกห้องสมุดหมวดวิชาประสบ เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่หรือรับผิดชอบห้องสมุดหมวดวิชานี้เป็นการทำงานนอกเหนือจากงานประจำที่งานสอน ดังนั้นแนวทางที่จะสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้โดยการจัดให้มีครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาหลาย ๆ คน เพื่อจะได้ผลัดกันทำหน้าที่และมีเวลาประสานงานได้มากขึ้น ในขณะที่ปัญหาครูบรรณารักษ์มีการงานมากทำให้ไม่มีเวลาที่จะประสานงาน และให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาได้อย่างเต็มที่ ก็เช่นเดียวกันเนื่องจากครูบรรณารักษ์ต้องรับผิดชอบดำเนินงานห้องสมุดกลางของโรงเรียน นอกจากนี้ยังต้องสอนและทำหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ด้วย (ตารางที่ 12) จึงมีผลให้ไม่มีเวลาที่จะให้ความช่วยเหลือครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาได้อย่างเต็มที่

ส่วนปัญหาในระดับปานกลางที่ประสบในเรื่องผู้บริหารไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาและไม่มีการติดตามผลการปฏิบัติงานนั้น อาจเนื่องจากผู้บริหารมีภาระงานมากต้องบริหารงานทุกอย่างภายในโรงเรียน โดยเฉพาะห้องสมุดหมวดวิชาที่มีหลายหมวดวิชาในโรงเรียน ผู้บริหารจึงอาจจะดูแลไม่ทั่วถึง ดังนั้นครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาควรทำรายงานผลการปฏิบัติงานเสนอต่อผู้บริหารเอง เพื่อจะได้ทราบปัญหาและให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหามิฉะนั้นครูปฏิบัติงานในเรื่องต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ปัญหาในเรื่องห้องสมุดหมวดวิชาและห้องสมุดกลางของโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกันทำให้ไม่สะดวกในการประสานงาน เนื่องจากห้องสมุดกลางเป็นหน่วยงานในโรงเรียนที่เทียบเท่าหมวดวิชา ดังนั้นครูบรรณารักษ์จึงมีฐานะเทียบเท่าหัวหน้าหมวดวิชา การดำเนินงานจึงเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกัน แต่ต่างก็อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ซึ่งครูบรรณารักษ์และหัวหน้าหมวดวิชาต่างก็เป็นคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน โดยจะมีการประชุมกันอยู่เสมอซึ่งสามารถที่จะประสานความร่วมมือเกี่ยวกับห้องสมุดหมวดวิชาได้ นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการห้องสมุดของโรงเรียน ซึ่งส่วนหนึ่งของคณะกรรมการจะประกอบด้วยครูบรรณารักษ์ หัวหน้าหมวดวิชา และครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา จึงสามารถที่จะปรึกษาหารือเรื่องการดำเนินงานและแก้ปัญหาในเรื่องความไม่สะดวกในการประสานงานระหว่างห้องสมุดหมวดวิชาและห้องสมุดกลางของโรงเรียนได้

ทัศนคติที่มีต่อห้องสมุดหมวดวิชาและการดำเนินงานแต่ละด้าน

ทัศนคติที่มีต่อห้องสมุดหมวดวิชา

การศึกษาทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาของครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา พบว่า ทุกหมวดวิชามีทัศนคติในระดับมากที่สุด 11 รายการ แต่มีครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ และหมวดวิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีทัศนคติในเรื่องห้องสมุดหมวดวิชามีประโยชน์ต่อครูและนักเรียนในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) นอกจากนี้ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาสังคมศึกษามีทัศนคติใน 2 เรื่องนี้ในระดับมากที่สุด คือ โรงเรียนควรให้ทุกหมวดวิชาในห้องสมุดของตนเอง ($\bar{X} = 4.72$) และควรมีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดของทุกหมวดวิชาในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.58$)

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อห้องสมุดหมวดวิชาของครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์ พบว่า ทั้งครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์มีทัศนคติที่เห็นด้วยในระดับมากที่สุดกัน 8 รายการ ได้แก่ ห้องสมุดหมวดวิชามีประโยชน์ต่อครูและนักเรียนห้องสมุดหมวดวิชาส่งเสริมและสนับสนุนการค้นคว้าเฉพาะรายวิชาได้ดี มีทรัพยากรสารสนเทศส่วนใหญ่ตรงตามจุดประสงค์ของรายวิชาในหลักสูตร แบบเรียนและคู่มือของรายวิชาต่าง ๆ สนองความต้องการแก่ครูและนักเรียนได้เป็นอย่างดี เป็นแหล่งรวบรวมสื่อการเรียนการสอนที่เป็นผลงานของครูหมวดวิชาและรายงานของนักเรียน ห้องสมุดหมวดวิชาที่มีความพร้อมควรให้ความช่วยเหลือห้องสมุดหมวดวิชาอื่น ๆ ที่ยังไม่มีความพร้อม ห้องสมุดของทุกหมวดวิชาควรมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเช่นเดียวกับห้องสมุดกลางของโรงเรียน และการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาควรมีเป็นลายลักษณ์อักษรและชัดเจน

ทั้ง 2 กลุ่ม มีทัศนคติที่แตกต่างกันอยู่ 3 รายการ โดยครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชามีทัศนคติที่เห็นด้วยในระดับมากที่สุด และครูบรรณารักษ์มีทัศนคติที่เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนควรให้ทุกหมวดวิชาในห้องสมุดของตนเอง ($\bar{X} = 4.50$ และ 4.59) ควรมีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดของทุกหมวดวิชาในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.30$ และ 4.55) และควรมีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดของทุกหมวดวิชา กับห้องสมุดกลางของโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน ($\bar{X} = 4.30$ และ 4.55)

ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ทั้งครูบรรณารักษ์และครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา มีทัศนคติที่เห็นด้วยในระดับมากกว่า ห้องสมุดหมวดวิชา มีประโยชน์ต่อครูและนักเรียน ซึ่งสอดคล้อง

คล้องกับสมมุติฐานข้อ 2 ที่กำหนดไว้ว่า ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์ห้องสมุดกลางของโรงเรียนมีทัศนคติตรงกันในระดับมาก ว่า ห้องสมุดหมวดวิชามีประโยชน์ต่อครูและนักเรียน ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เชาวลิต กงแก้ว (2528) ที่พบว่า ห้องสมุดประจำวิชามีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ส่วนทัศนคติเรื่อง เป็นแหล่งรวบรวมสื่อการเรียนการสอนที่เป็นผลงานของครูหมวดวิชาและรายงานของนักเรียนนั้น ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชามีทัศนคติในระดับมาก ที่ให้ห้องสมุดหมวดวิชาเป็นแหล่งจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน และรายงานของนักเรียนของแต่ละหมวดวิชา เพื่อประกอบการสอนรายวิชาที่อยู่ในหมวดวิชานั้น ๆ และเป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าอีกด้วย

นอกจากนี้ทัศนคติที่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาที่มีความเห็นในระดับมากอีกคือ โรงเรียนควรให้ทุกหมวดวิชามีห้องสมุดของตนเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ เชาวลิต กงแก้ว (2528) เช่นเดียวกัน คือ ควรจัดให้มีห้องสมุดประจำวิชาครบทุกวิชา เนื่องจากหลักสูตรในปัจจุบันมุ่งเน้นให้นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัด และความสนใจของตนเองในรายวิชาต่าง ๆ ได้ ดังนั้นทุกโรงเรียนจึงควรจัดห้องสมุดให้ครบทุกหมวดวิชา

ทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาแต่ละด้าน

การศึกษาเรื่องทัศนคติที่มีต่อห้องสมุดหมวดวิชาแต่ละด้านนี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานด้านบริหาร ด้านเทคนิค และด้านบริการ โดยการศึกษาจากบุคลากร 2 กลุ่ม คือ ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา และครูบรรณารักษ์

ทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาด้านบริหาร

ทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานด้านบริหารของครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา พบว่า มีทัศนคติทุกรายการในระดับมาก แต่มีครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาสังกัดมหาวิทยาลัยมีทัศนคติเรื่องครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาควรได้รับการฝึกอบรมทางบรรณารักษศาสตร์หรือดูงานห้องสมุดก่อนหรือระหว่างการปฏิบัติงาน ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) นอกจากนี้มีครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา 3 หมวดวิชา ที่มีทัศนคติเรื่องห้องสมุดหมวดวิชาควรมีห้องที่จัดแยกโดยเฉพาะเป็นเอกเทศและอยู่ใกล้กับห้องสมุดหมวดวิชาในระดับมากที่สุด คือ ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ หมวดวิชาภาษาต่างประเทศ และหมวดวิชาสังคมศึกษา ($\bar{X} = 4.63$, $\bar{X} = 4.55$ และ $\bar{X} = 4.60$) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาด้านบริหารของครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์ พบว่า ทั้งครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา และครูบรรณารักษ์ มีทัศนคติทุกรายการตรงกันในระดับมาก ได้แก่ ห้องสมุดหมวดวิชาควรจัดทำโครงการตลอดจนแผนปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาควรได้รับการฝึกอบรมทางบรรณารักษศาสตร์ หรือดูงานห้องสมุดก่อนหรือระหว่างการปฏิบัติงาน จำนวนครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาควรขึ้นอยู่กับขนาดของหมวดวิชา ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาไม่ควรมีคาบสอนเกิน 10 คาบ / สัปดาห์ ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาควรเป็นคณะกรรมการห้องสมุดโรงเรียน ควรได้รับการสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการดำเนินงาน ห้องสมุดหมวดวิชาควรมีห้องที่จัดแยกโดยเฉพาะเป็นเอกเทศ และอยู่ใกล้กับห้องหมวดวิชา ห้องสมุดหมวดวิชาควรได้รับงบประมาณทุกปีและจำนวนเพียงพอต่อการดำเนินงาน และควรมีการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาอย่างสม่ำเสมอ

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา และครูบรรณารักษ์มีทัศนคติต่อการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาด้านบริหารทุกรายการในระดับมาก แต่ทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาคือ ห้องสมุดหมวดวิชาควรได้รับงบประมาณทุกปีและจำนวนเพียงพอต่อการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.50$) ในขณะที่ครูบรรณารักษ์มีทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่องห้องสมุดหมวดวิชาควรมีห้องที่จัดแยก โดยเฉพาะเป็นเอกเทศและอยู่ใกล้กับห้องหมวดวิชา ($\bar{X} = 4.49$) จะเห็นได้ว่าห้องสมุดหมวดวิชาตามทัศนคติของครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา ยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร เพราะครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาคือผู้ที่รับผิดชอบดำเนินงานทราบว่ายังขาดปัจจัยสำคัญในการจัดดำเนินงานคือ งบประมาณเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากงบประมาณที่ห้องสมุดหมวดวิชาได้รับทั้งหมดในปีการศึกษา 2539 ส่วนใหญ่น้อยกว่า 5,000 บาท (ตารางที่ 21) ในขณะที่ห้องสมุดกลางซึ่งดูแลรับผิดชอบโดยครูบรรณารักษ์มีความพร้อมในทุกด้านมากกว่า ไม่ได้คำนึงถึงเรื่องงบประมาณว่าเป็นเรื่องสำคัญ แต่ให้ความสำคัญกับสถานที่ให้บริการเป็นสัดส่วนมากกว่า

ทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาด้านงานเทคนิค

เมื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาด้านเทคนิค พบว่าครูปฏิบัติงานห้องสมุดทุกหมวดวิชามีทัศนคติต่อการดำเนินงานด้านเทคนิค ในระดับมากทุกรายการ ยกเว้น ระดับปานกลาง 1 เรื่อง คือ ทรัพยากรสารนิเทศทุกรายการของห้องสมุดหมวดวิชาควรลงทะเบียนรวมไว้ที่ห้องสมุดกลางของโรงเรียน และเมื่อพิจารณาทัศนคติของครูปฏิบัติงานห้องสมุด

แต่ละหวมคววิชา ก็พบว่ามิตศนคคิต่อการดำเนินงานด้านเทคนิคในเรื่องนี้ ในระดับปานกลางทุกห้องสมุคหวมคววิชา

เมื่อเปรียบเทียบมิตศนคคิต่อการดำเนินงานห้องสมุคหวมคววิชาด้านเทคนิคของครูปฏิบัติงานห้องสมุคหวมคววิชาและครูบรรณารักษ์ พบว่าทั้งครูปฏิบัติงานห้องสมุคหวมคววิชาและครูบรรณารักษ์มิตศนคคิต่อการดำเนินงานด้านเทคนิค 4 รายการ ได้แก่ งานจัดหมู่และทำบัตรรายการควรเป็นงานที่ห้องสมุคกลางของโรงเรียนจัดทำ โดยห้องสมุคหวมคววิชาทำหน้าที่ให้บริการ ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุคหวมคววิชาควรมิตราประทับแสดงความเป็นเจ้าของแยกจากของห้องสมุคกลาง การติดของบัตรและบัตรกำหนดส่งควรทำโดยครูปฏิบัติงานห้องสมุคหวมคววิชาเพื่อแบ่งเบาภาระของครูบรรณารักษ์ และครูปฏิบัติงานห้องสมุคหวมคววิชา ควรเรียนรู้วิธีการซ่อมหนังสือที่ถูกค้อง

ทั้ง 2 กลุ่ม มิตศนคคิต่อการดำเนินงาน 7 รายการ แต่มี 6 รายการที่ครูปฏิบัติงานห้องสมุคหวมคววิชามิตศนคคิต่อการดำเนินงานในระดับมาก ส่วนครูบรรณารักษ์มิตศนคคิต่อการดำเนินงานในระดับมากที่สุด ได้แก่ ครูปฏิบัติงานห้องสมุคหวมคววิชาควรมิตราประทับความค้องการทรัพยากรสารสนเทศประกอบรายวิชาค่าง ๆ ของครูและนักเรียน ($\bar{X} = 4.23$ และ 4.57) ครูในหวมคววิชาควรมิตร่วมในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศที่จะจัดหามาในในห้องสมุคหวมคววิชา ($\bar{X} = 4.36$ และ 4.64) ครูบรรณารักษ์ควรช่วยเหลือในการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศบางรายการที่ครูปฏิบัติงานห้องสมุคหวมคววิชาไม่ทราบแหล่งที่จะจัดซื้อ ($\bar{X} = 4.18$ และ 4.58) ควรมิตการเขียนหรือคคิตสนหนังสือคคคระบบที่จัดหวมควหมู่เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและคคคหา ($\bar{X} = 4.19$ และ 4.54) ควรมิตการสำรวจทรัพยากรสารสนเทศประจำปีให้เป็นปึงจจุบัน ($\bar{X} = 4.21$ และ 4.59) และควรมิตการจำหน่ายทรัพยากรสารสนเทศที่ชำรุดหรือสูญหวมควออกไป ($\bar{X} = 4.20$ และ 4.57) นอกจากนี้มิตศนคคิต่อการดำเนินงานอีก 1 รายการ ซึ่งครูปฏิบัติงานห้องสมุคหวมคววิชามิตศนคคิต่อการดำเนินงานในระดับปานกลาง ส่วนครูบรรณารักษ์มิตศนคคิต่อการดำเนินงานในระดับมาก คือ เรื่องทรัพยากรสารสนเทศของทุกห้องสมุคหวมคววิชาควรมิตระบุรวมไว้ที่ห้องสมุคกลางของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.22$ และ $\bar{X} = 3.72$)

จากผลการวิจัยที่พบว่าทั้งครูปฏิบัติงานห้องสมุคหวมคววิชาและครูบรรณารักษ์มิตศนคคิต่อการดำเนินงานในระดับมากในเรื่องงานจัดหมู่และทำบัตรรายการควรเป็นงานที่ห้องสมุคกลางของโรงเรียนจัดทำ โดยห้องสมุคหวมคววิชาทำหน้าที่ให้บริการนั้นสอดคล้องกับแนวดำเนินงานของกรมสามัญศึกษาที่กำหนดไว้ว่าให้ครูบรรณารักษ์ทำงานเทคนิคให้แก่ห้องสมุคหวมคววิชา เพราะครูปฏิบัติงานห้องสมุคหวมคววิชาไม่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการจัดหมู่และทำบัตร

ราชการ แต่ในทางปฏิบัติแล้วครูบรรณาธิการอาจไม่มีเวลาเพียงพอที่จะทำงานจัดหมู่และทำบัตร
ราชการให้แก่ห้องสมุดหมวดวิชาได้ เนื่องจากเหตุผลดังกล่าว และผลจากงานวิจัยนี้ในการศึกษา
เรื่องความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหมวดวิชากับห้องสมุดกลางของโรงเรียน จึงพบว่าห้องสมุด
หมวดวิชาส่วนใหญ่มีครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาเป็นผู้ดำเนินงานเทคนิคมากกว่าที่ครู
บรรณาธิการทำ และมากกว่าที่ครูบรรณาธิการร่วมทำกับครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา (ตารางที่
26)

สำหรับผลการวิจัยที่พบว่าครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณาธิการมี
ทัศนคติที่เห็นด้วยในระดับแตกต่างกัน คือครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชามีทัศนคติที่เห็นด้วยใน
ระดับมาก ในขณะที่ครูบรรณาธิการมีทัศนคติที่เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ซึ่งมีจำนวน 6 รายการ มี
ประเด็นที่น่าสนใจคือ ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาควรสำรวจความต้องการทรัพยากร
สารนิเทศประกอบรายวิชาต่าง ๆ ของครูและนักเรียน และครูในหมวดวิชาควรมีส่วนร่วมในการ
เลือกทรัพยากรสารนิเทศที่จะจัดหาเข้ามาในห้องสมุดหมวดวิชา จากประเด็นของทั้ง 2 เรื่องนี้ เป็น
เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเทคนิคด้านการจัดหาทรัพยากรสารนิเทศ ซึ่งควรให้ครูผู้สอนใน
หมวดวิชามีส่วนร่วมในการเลือกทรัพยากรสารนิเทศเข้ามาไว้บริการในห้องสมุดหมวดวิชา เนื่อง
จากครูผู้สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ ทราบหลักสูตรในแต่ละรายวิชา ทำให้สามารถเลือกทรัพยากร
สารนิเทศได้ตรงกับความต้องการของครูและนักเรียน

นอกจากนี้ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณาธิการมีทัศนคติที่แตกต่าง
กันในเรื่องทรัพยากรสารนิเทศของทุกห้องสมุดหมวดวิชาควรลงทะเบียนรวมไว้ที่ห้องสมุดกลาง
ของโรงเรียน ซึ่งครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชามีทัศนคติในระดับปานกลาง ส่วนครูบรรณาธิการ
มีทัศนคติในเรื่องนี้ในระดับมากนั้น แสดงให้เห็นว่าครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาไม่ให้ความสำคัญ
สำคัญในการลงทะเบียนรวมที่ห้องสมุดกลางของโรงเรียน ถึงแม้ว่าแนวทางปฏิบัติในการลง
ทะเบียนหนังสือของห้องสมุดหมวดวิชานั้น จะต้องลงทะเบียนรวมกับห้องสมุดกลางของโรงเรียน
ก่อน เพื่อรวบรวมสถิติไว้ที่เดียวกัน

ทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาด้านบริการ

เมื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาด้านบริการ พบว่า ครู
ปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาทุกห้องสมุดหมวดวิชามีทัศนคติต่อการดำเนินงานด้านบริการใน
ระดับมาก 8 รายการ และปานกลาง 1 รายการ สำหรับในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 4
รายการคือ ห้องสมุดหมวดวิชาและห้องสมุดกลางของโรงเรียนควรร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมส่ง

เสริมการใช้ห้องสมุด ควรมีการสำรวจสภาพความพึงพอใจในการใช้บริการของผู้ใช้บริการ ควรเน้นให้มีหนังสือ เอกสาร คู่มือ เฉพาะรายวิชาที่มีการเรียนการสอนในหมวดวิชานั้น ๆ และควรมีเครื่องมือช่วยค้นที่สามารถจะเข้าถึงรายการทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดหมวดวิชาได้ ส่วนทัศนคติในระดับปานกลางที่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาที่มีความเห็นตรงกันคือ ห้องสมุดหมวดวิชาได้จัดงานบริการและกิจกรรมให้แก่ผู้ใช้บริการปัจจุบันได้เหมาะสมดีแล้ว

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาด้านบริการของครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์ พบว่าทั้งครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์มีทัศนคติในระดับมากตรงกัน 7 รายการ ได้แก่ ห้องสมุดหมวดวิชา จำเป็นต้องมีการปรับปรุงพัฒนาที่เข้มงวดในการใช้บริการและการยืมทรัพยากรสารสนเทศ ควรมีการปรับปรุงช่วงเวลาการให้บริการเพื่อความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ควรเน้นให้มีหนังสือ เอกสาร คู่มือ เฉพาะรายวิชาที่มีการเรียนการสอนในหมวดวิชานั้น ๆ ห้องสมุดหมวดวิชาจำเป็นต้องรวบรวมและจัดเก็บวัสดุทัศนวัสดุเพื่อประกอบการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ด้วย ควรมีเครื่องมือช่วยค้นที่สามารถจะเข้าถึงรายการทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดหมวดวิชาได้ เลือกลงและจัดเฉพาะบางกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนการสอนในรายวิชาตามหลักสูตร และควรมีการสำรวจสภาพความพึงพอใจในการใช้บริการของผู้ใช้บริการห้องสมุดหมวดวิชา

ทั้ง 2 กลุ่มมีทัศนคติในระดับปานกลางตรงกัน คือ ห้องสมุดหมวดวิชาได้จัดงานบริการและกิจกรรมให้แก่ผู้ใช้บริการปัจจุบันได้เหมาะสมแล้ว ($\bar{X} = 3.23$ และ 3.36)

ส่วนทั้ง 2 กลุ่มมีทัศนคติที่แตกต่างกัน โดยครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา มีทัศนคติที่เห็นด้วยในระดับมาก ส่วนครูบรรณารักษ์มีทัศนคติที่เห็นด้วยในระดับมากที่สุดคือ ห้องสมุดหมวดวิชาและห้องสมุดกลางของโรงเรียนควรร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ($\bar{X} = 4.21$ และ 4.55)

จากผลการวิจัยทัศนคติในเรื่องห้องสมุดหมวดวิชาและห้องสมุดกลางของโรงเรียนควรร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ซึ่งครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา มีทัศนคติในระดับมาก และครูบรรณารักษ์มีทัศนคติในระดับมากที่สุดนี้ แสดงให้เห็นว่าห้องสมุดหมวดวิชาและห้องสมุดกลางของโรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุดเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการเรียนการสอนในปัจจุบันมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องเรียนด้วยตนเอง ซึ่งแหล่งวิชาการที่นักเรียนจะสามารถหาได้ในโรงเรียนก็คือห้องสมุด ดังนั้นถ้ามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการใช้ห้องสมุดมากขึ้น ก็จะสามารถบังเกิดผลดีแก่นักเรียนได้ และผลจาก

ความร่วมมือกันนี้จะทำให้ประหยัดเวลาให้แก่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์ได้ นอกจากนี้ควรมีเครื่องมือช่วยกันที่สามารถจะเข้าถึงรายการทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดหมวดวิชาเพื่อความสะดวกรวดเร็วของผู้ใช้บริการอีกด้วย

ส่วนทัศนคติที่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์เห็นด้วยในระดับปานกลาง 1 รายการนั้นคือ ห้องสมุดหมวดวิชาได้จัดงานบริการและกิจกรรมให้แก่ผู้ใช้บริการปัจจุบันได้เหมาะสมแล้ว แสดงว่าทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นว่าห้องสมุดหมวดวิชายังจัดงานบริการและกิจกรรมไม่ได้ผลมากนัก เพราะว่าทัศนคติในเรื่องนี้อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะมีผลสืบเนื่องจากปัญหาบุคลากรที่ให้บริการไม่เพียงพอและบุคลากรไม่มีเวลาให้บริการและจัดกิจกรรม เพราะต้องสอนและมีภาระหน้าที่อื่นด้วย

ความคิดเห็นอื่น ๆ ที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชา

ด้านงานบริหาร

มีครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาแสดงความคิดเห็นจำนวน 115 คน และครูบรรณารักษ์ จำนวน 58 คน รวม 173 คน มีข้อคิดเห็นสรุปได้ 26 ข้อ ข้อที่มีจำนวนผู้ตอบสูงสุดและรองลงมาอีก 2 ลำดับ คือ ครูปฏิบัติงานมีน้อยไม่เพียงพอ ควรมีคำสั่งแต่งตั้งครูปฏิบัติงานห้องสมุดอย่างชัดเจน ควรมีอย่างน้อยหมวดวิชาละ 2 คน และไม่ควรถือตำแหน่งครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาปอช (28 คน) งบประมาณน้อยไม่เพียงพอ ผู้บริหารควรจัดงบประมาณให้เหมาะสม อาจใช้งบประมาณร่วมกับห้องสมุดกลางหรือแยกตามหมวดวิชา และควรได้รับการจัดสรรงบประมาณจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศให้เพียงพออย่างน้อยปีละ 10,000 บาทขึ้นไป (27 คน) และผู้บริหารควรเห็นความสำคัญของห้องสมุดหมวดวิชา และต้องเป็นนโยบายของผู้บริหาร (26 คน)

ด้านงานเทคนิค

มีครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาแสดงความคิดเห็น จำนวน 41 คน และครูบรรณารักษ์ จำนวน 35 คน รวมทั้งสิ้น 76 คน มีข้อคิดเห็นสรุปได้ 18 ข้อ ความคิดเห็นด้านงานเทคนิคที่มีจำนวนผู้ตอบสูงสุดและรองลงมาอีก 2 ลำดับคือ ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาไม่มีความรู้ในการดำเนินงานเทคนิค ครูบรรณารักษ์ควรอบรมการดำเนินงานเทคนิคให้แก่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา (31 คน) ควรมีความร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดกลางและห้องสมุดหมวดวิชาในการจัดซื้อหนังสือสำหรับใช้ในห้องสมุดหมวดวิชาเพื่อแก้ปัญหาการมีหนังสือซ้ำซ้อนมากเกินไป

และได้ส่วนลดมากขึ้น และขาดวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานเทคนิคควรจัดหาให้เพียงพอ (11 คน)

ด้านงานบริการ

มีครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาแสดงความคิดเห็น จำนวน 57 คน และครูบรรณารักษ์ จำนวน 48 คน รวมทั้งสิ้น 105 คน มีข้อคิดเห็นสรุปได้ 23 ข้อ ความคิดเห็นด้านงานบริการที่มีจำนวนผู้ตอบสูงสุดและรองลงมาอีก 2 ลำดับคือ ควรมีทรัพยากรสารสนเทศให้เพียงพอแก่การให้บริการ โดยเฉพาะหนังสือสำหรับบริการยืม - คืน ควรมีมากขึ้น (22 คน) ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชามีความสอมนมากทำให้บริการได้ไม่เต็มที่ (19 คน) และควรปรับปรุงช่วงเวลาบริการให้เหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้ใช้ (11 คน)

จากข้อคิดเห็นที่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา และครูบรรณารักษ์ได้เสนอในการวิจัยครั้งนี้ทั้งด้านงานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ พบว่า ความคิดเห็นด้านงานบริหารที่มีผู้ตอบสูงสุดคือ ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาในห้องสมุดแต่ละหมวดวิชามีน้อยไม่เพียงพอ เพราะจำนวนสูงสุดของห้องสมุดหมวดวิชามีครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา จำนวน 1 คน (ตารางที่ 15) นอกจากนี้มีความคิดเห็นว่าห้องสมุดหมวดวิชาได้รับงบประมาณน้อย ไม่เพียงพอ สืบเนื่องจากห้องสมุดหมวดวิชาได้รับงบประมาณรวมกับของหมวดวิชา (ตารางที่ 19) ไม่แยกเฉพาะของห้องสมุดหมวดวิชา ทำให้ไม่ได้รับการจัดสรรอย่างเต็มที่ จึงมีผลให้ห้องสมุดหมวดวิชาไม่มีงบประมาณที่แน่นอนและไม่เพียงพอ และความคิดเห็นที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ผู้บริหารควรเห็นความสำคัญของห้องสมุดหมวดวิชา เป็นนโยบายของผู้บริหาร ซึ่งถ้าห้องสมุดหมวดวิชาได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดีและมีผลให้ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชามีขวัญและกำลังใจในการทำงาน

สำหรับความคิดเห็นด้านงานเทคนิคที่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา และครูบรรณารักษ์ได้เสนอไว้ที่สำคัญคือ ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาไม่มีความรู้ในการดำเนินงานเทคนิค ครูบรรณารักษ์ควรอบรมการดำเนินงานเทคนิคให้แก่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา เนื่องจากเหตุผลที่สำคัญคือ ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ (ตารางที่ 8) จึงไม่สามารถที่จะดำเนินงานเทคนิคให้เป็นระบบเหมือนห้องสมุดกลางได้ ซึ่งงานเหล่านั้น ได้แก่ การจัดหมวดหมู่และทำบัตรรายการหนังสือ เป็นต้น

ความคิดเห็นด้านงานบริการที่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์ได้ให้ความคิดเห็นไว้จำนวนสูงสุดในเรื่องครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาที่คาบสอนมากทำให้บริการได้ไม่เต็มที่ อาจเป็นเพราะว่าครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาทำหน้าที่หลักคือ เป็นครูปฏิบัติ การสอนและนอกจากสอนแล้วต้องทำหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ด้วย จึงเป็นผลให้ครูปฏิบัติงานห้องสมุด หมวดวิชาไม่สามารถให้บริการได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ห้องสมุดหมวดวิชาควรมีทรัพยากร สารนิเทศอย่างเพียงพอแก่การให้บริการ โดยเฉพาะหนังสือสำหรับบริการยืม - คืน ควรมีมากยิ่งขึ้น แต่ถ้าหากห้องสมุดหมวดวิชาที่มีทรัพยากรสารนิเทศที่ให้บริการไม่เพียงพออาจขอยืมจากห้องสมุด กลางชุมชนเวียนมาสำหรับให้บริการได้

การทดสอบสมมุติฐาน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานการวิจัยไว้ 2 ข้อ และผลการวิจัยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1 ห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่ ได้รับความร่วมมือจากห้องสมุด กลางของโรงเรียนในการดำเนินงานด้านเทคนิคมากกว่างานด้านอื่น ๆ ผลการวิจัยครั้งนี้ (ตาราง ที่ 42) พบว่า ทั้งครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา (57.0%) และครูบรรณารักษ์ (67.6%) มีความ เห็นว่า ห้องสมุดหมวดวิชาส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานเทคนิคมากกว่างานด้าน อื่น ๆ การวิจัยครั้งนี้จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานที่กำหนดไว้

สมมุติฐานข้อที่ 2 ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครูบรรณารักษ์ห้องสมุด กลางของโรงเรียนมีทัศนคติตรงกันในระดับมาก ว่า ห้องสมุดหมวดวิชามีประโยชน์ต่อครูและนัก เรียน ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมุติฐาน คือ ทั้งครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาและครู บรรณารักษ์ มีทัศนคติตรงกันในระดับมาก ว่า ห้องสมุดหมวดวิชามีประโยชน์ต่อครูและนักเรียน โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทั้ง 2 กลุ่ม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$ และ $\bar{X} = 4.43$) (ตารางที่ 48)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ห้องสมุดหมวดวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพิจารณา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา ในการปรับปรุงการดำเนินงาน ห้องสมุดหมวดวิชา

ด้านงานบริหาร

1. ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาควรศึกษาหาความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์เพิ่มเติมหรือเข้ารับการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อจะได้นำความรู้มาจัดดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาได้
2. จัดทำแผนและโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน
3. ห้องสมุดหมวดวิชาควรมีสถานที่ที่เพียงพอ และควรจัดเป็นห้องเอกเทศไม่รวมอยู่ในห้องพักรูหรือเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียน
4. ห้องสมุดหมวดวิชาควรได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม และเพียงพอ โดยมีงบประมาณแยกต่างหากไม่รวมกับหมวดวิชา
5. ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาควรเป็นคณะกรรมการห้องสมุดโรงเรียนด้วย
6. ควรดำเนินงานให้เป็นระบบเช่นเดียวกับห้องสมุดกลางของโรงเรียน เพื่อจะได้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน
7. ควรมีการประเมินผล การดำเนินงานห้องสมุดหมวดวิชาอย่างสม่ำเสมอ

ด้านงานเทคนิค

1. สำรวจความต้องการของผู้ใช้บริการและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณภาพให้เพียงพอ โดยวิธีจัดซื้อ รับบริจาค และแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานอื่น
2. ทรัพยากรสารสนเทศที่จัดซื้อจากเงินบำรุงการศึกษาหรือเงินงบประมาณควรลงทะเบียนร่วมกับห้องสมุดกลางของโรงเรียนก่อน
3. ควรมีการจัดหมวดหมู่ตามระบบสากล โดยอาจจัดเป็นหมวดหมู่อย่างกว้าง ๆ ไม่ต้องละเอียดเช่นเดียวกับห้องสมุดกลางของโรงเรียน
4. ควรจัดทำคู่มือช่วยค้นอย่างง่าย ๆ เช่น ทำบรรณานุกรมหนังสือประกอบรายวิชาต่าง ๆ ของหมวดวิชา

5. ควบคุมปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาควรเรียนรู้เรื่องการบำรุงรักษาหนังสือ การซ่อมหนังสือ เพื่อรักษาหนังสือให้อยู่ในสภาพดี

ด้านงานบริการ

1. กำหนดช่วงเวลาบริการให้เหมาะสม และมีควบคุมปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาให้บริการตลอดเวลาในช่วงที่เปิดบริการ

2. ใช้กฎระเบียบในการให้บริการ เช่นเดียวกับห้องสมุดกลางของโรงเรียน เช่น ระเบียบการยืม - คืนหนังสือ ค่าปรับ เป็นต้น

3. ควรจัดให้มีนักเรียนช่วยงานห้องสมุดหมวดวิชา เพื่อให้บริการยืม - คืนหนังสือ ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาได้

4. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับรายวิชาต่าง ๆ ของหมวดวิชาตามหลักสูตร

2. ข้อเสนอแนะต่อครูบรรณารักษ์และครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา ในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดกลางของโรงเรียนและห้องสมุดหมวดวิชา

1. ครูบรรณารักษ์ควรจัดอบรมหรือให้คำปรึกษาในการดำเนินงานด้านเทคนิคให้แก่ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชา

2. ครูบรรณารักษ์ควรดำเนินงานด้านเทคนิค เช่น การจัดหมู่และทำบัตรรายการให้แก่ห้องสมุดหมวดวิชา โดยให้ครูปฏิบัติงานห้องสมุดหมวดวิชาทำหน้าที่บริการ

3. ให้ยืมหรือบริจาคทรัพยากรสารสนเทศและครุภัณฑ์ แก่ห้องสมุดหมวดวิชาเพื่อให้บริการผู้ใช้ตามสมควร

4. ร่วมประชุมและปรึกษาหารือระหว่างห้องสมุดหมวดวิชาต่าง ๆ และกับห้องสมุดกลางของโรงเรียน

5. ให้ความช่วยเหลือและประสานงานกับทุกห้องสมุดหมวดวิชาในโรงเรียนอย่างเต็มที่

6. ควรมีความร่วมมือหรือประสานงานกันระหว่างห้องสมุดกลางของโรงเรียนกับห้องสมุดหมวดวิชาอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาความต้องการในการใช้ห้องสมุดหมวดวิชาของครูและนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อห้องสมุดหมวดวิชา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย